

L'ANY DE LA CIÈNCIA

Francisco Tomás Vert

El 2007 ha estat declarat pel Govern espanyol l'Any de la Ciència. Una excel·lent notícia, sens dubte, sobretot perquè amb aquesta declaració el Govern, juntament amb la resta de països europeus, pretén sensibilitzar els ciutadans perquè sàpiguen què és la ciència, què representa per al nostre present i per al nostre futur, i la necessitat d'estimular entre els joves l'interès per la ciència i obrir-los la possibilitat que opten per un futur com a científics. Aquesta declaració, no obstant això, em mou a expressar en veu alta algunes reflexions pròpies sobre la situació de la ciència al nostre país.

En primer lloc, cal fer-se una pregunta: per què ara, i en especial enguany, es formula aquesta declaració, quan la ciència és un element propi de l'anomenada cultura occidental des de fa ja uns quants segles? La sensibilitat d'Europa vers la ciència respon essencialment a motivacions econòmiques. En efecte, el clavill (*gap*) científicotecnològic entre Europa i els Estats Units i Japó no sols no es redueix, sinó que cada vegada és més ample. L'informe «Towards a European Research Area, Science, Technology and Innovation: Key Figures 2005» (Comissió Europea, 2005) realitza una anàlisi profunda i al mateix temps senzilla d'aquest panorama i apunta com a factors determinants d'aquest distanciament amb EUA i Japó els dèficits en investigació i investigadors i l'estancament de la investigació bàsica. L'esmentat informe, amb bon criteri, apunta cap a una intensificació de l'esforç investigador públic i privat, i cap a la incorporació de nous investigadors en quantia notable per a recuperar aquest desfasament.

En segon lloc, i atenent a la declaració com a any de la ciència –de la ciència, sí, i no de la R+D+I–, és necessari recuperar el paper preponderant de la investigació en el disseny de la política dels governs en el terreny científic. Queda fora de tot dubte que és necessari fer ús dels resultats de la investigació, per a la qual cosa calen mesures que estimulen la transferència dels qui generen el coneixement fins als qui han de fer ús dels seus resultats mitjançant la generació de nous productes i processos. Però és molt important també que aquestes mesures no releguen a un segon pla, o a un paper residual, la investigació científica com semblen apuntar algunes tendències. La transferència no és possible sense la creació. Aquest és l'any de la ciència: fem ciència i promoguem la realització de la ciència.

D'altra banda, en l'any de la ciència no hem d'oblidar la necessitat de cuidar els científics, que són al capdavall els que la desenvolupen. Tal vegada és en aquest camp on més coses queden per fer al nostre país. Assístem a la paradoxa que per poder treballar en ciència, cal sol·licitar els diners per fer-ho. Demanar diners per poder treballar potser és una singularitat en el nostre món laboral, però cada vegada són més els obstacles burocràtics i administratius que condicionen el treball científic: administracions europees, espanyoles i autonòmiques; lleis de la ciència, de coordinació de la ciència, de subvencions, decrets i moltes més que graviten sobre cada laboratori o gabinet. La llibertat a què aspira el científic es veu, cada vegada més, coartada per terminis, normes, reglaments i procediments que sostrauen una part important del seu temps i esforç. Tant de bo el 2007, l'any de la ciència, ens deixi un horitzó més transparent, més senzill i més propici al treball científic.

Finalment, aquest Any de la Ciència hauria d'eliminar obstacles, i obrir portes perquè els i les joves s'incorporaren a l'apassionant món de la ciència. És bona cosa que la societat conega i reconega el treball dels científics i dels grups d'investigació consolidats. Indubtablement açò és un estímul per als qui desitgen ser els investigadors del futur, però també és necessari que la societat conega que la investigació és treball de molts, en el qual és essencial la renovació i la incorporació dels més joves que després d'un programa de formació s'integren en el col·lectiu dels que fan ciència i tenen l'orgull de fer-ne. Per això el 2007 hauria de veure resolts definitivament els programes d'incorporació estable de nous investigadors, dels quals el programa Ramón y Cajal podria ser el paradigma, eliminant les imatges de precarietat i conflictivitat que solen acompanyar els qui es troben en els primers estadis de la seua vida científica.

Des d'aquesta tribuna de MÈTODE, per a la qual, des de fa quinze anys, tots són anys de la ciència, voldria que aquest 2007 siga per a tots –persones i institucions– un vertader i assumit any de la ciència, i permeteu-me acabar expressant el meu desig que s'instituesca un any, i per què no el 2008?, com l'any dels científics. Pot semblar el mateix, però no ho és. ☺

Francisco Tomás Vert. Rector de la Universitat de València.